

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 5. maja 2022*

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Direktiva 2008/94/ES – Varstvo delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca – Člen 2(2) – Pojem ‚delavec‘ – Člen 12(a) in (c) – Omejitve glede odgovornosti jamstvenih ustanov – Oseba, ki opravlja funkciji člana upravnega odbora in direktorja te družbe na podlagi pogodbe o zaposlitvi, sklenjene z gospodarsko družbo – Sočasno opravljanje funkcij – Nacionalna sodna praksa, s katero se tej osebi zavrnejo jamstva, določena s to direktivo“

V zadevi C-101/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Nejvyšší správní soud (vrhovno upravno sodišče, Češka republika) z odločbo z dne 11. februarja 2021, ki je na Sodišče prispela 18. februarja 2021, v postopku

HJ

proti

Ministerstvo práce a sociálních věcí,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi J. Passer, predsednik senata, F. Biltgen (poročevalec) in N. Wahl, sodnika,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,
- za špansko vlado M. J. Ruiz Sánchez, agentka,
- za Evropsko komisijo J. Hradil in B.-R. Killmann, agenta,

* Jezik postopka: češčina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2(2) in člena 12(a) in (c) Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (UL 2008, L 283, str. 36), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2015/1794 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. oktobra 2015 (UL 2015, L 263, str. 1, v nadaljevanju: Direktiva 2008/94).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med tožečo stranko v postopku v glavni stvari, osebo HJ, in Ministerstvo práce a sociálních věcí (ministrstvo za delo in socialne zadeve, Češka republika) v zvezi z zahtevo za plačila, ki jih ni izplačala insolventna družba.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Države članice lahko v skladu z uvodno izjavo 7 Direktive 2008/94 določijo omejitve glede odgovornosti jamstvenih ustanov, ki morajo biti v skladu s socialnim ciljem te direktive, in upoštevajo različne ravni terjatev.
- 4 Člen 1 te direktive določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, do delodajalcev, ki so plačilno nesposobni v smislu člena 2(1).

2. Države članice lahko izjemoma izključijo terjatve določenih kategorij delavcev iz področja uporabe te direktive na podlagi obstoja drugih oblik jamstva, če se ugotovi, da te osebam zagotavljajo enako raven varstva, kot izhaja iz te direktive.

3. Kadar se taka določba že uporablja v njihovi nacionalni zakonodaji, lahko države članice iz področja uporabe te direktive še naprej izključujejo gospodinjske pomočnike, zaposlene pri fizičnih osebah.“
- 5 Člen 2(2) te direktive določa:

„Ta direktiva ne vpliva na nacionalno zakonodajo, kar zadeva opredelitev izrazov ‚delavec‘, ‚delodajalec‘, ‚plačilo‘, ‚pravica, ki zagotavlja takojšnjo upravičenost‘ in ‚pravica, ki zagotavlja upravičenost v prihodnosti‘.

Vendar pa države članice ne smejo izločiti iz področja uporabe te direktive:

- (a) delavcev, zaposlenih za krajši delovni čas v skladu z Direktivo 97/81/ES [Sveta z dne 15. decembra 1997 o okvirnem sporazumu o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenim med UNICE, CEEP in ETUC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 267)];
- (b) delavcev s pogodbo o zaposlitvi za določen čas v skladu z Direktivo 1999/70/ES [Sveta z dne 28. junija 1999 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 43)];
- (c) delavcev v začasnem delovnem razmerju v skladu s členom 1(2) Direktive 91/383/EGS [Sveta z dne 25. junija 1991 s katero se dopolnjujejo ukrepi za spodbujanje izboljšav glede varnosti in zdravja pri delu za delavce z delovnim razmerjem za določen čas ali z začasnim delovnim razmerjem (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 19)].“

6 Člen 3, prvi odstavek, Direktive 2008/94 določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo, da jamstvene ustanove, ob upoštevanju člena 4, jamčijo plačilo neporavnanih terjatev delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, ki vključujejo, kadar to zahteva nacionalna zakonodaja, odpravnino ob prenehanju delovnega razmerja.“

7 Člen 12 Direktive 2008/94 določa:

„Direktiva ne vpliva na možnost držav članic:

(a) da sprejmejo ukrepe za preprečevanje zlorab;

[...]

(c) zavrni ali zmanjšati odgovornost iz člena 3 ali obveznost jamstva iz člena 7 v primerih, ko je bil delavec sam ali skupaj s svojimi bližnjimi sorodniki lastnik bistvenega deleža delodajalčevega podjetja ali obrata in je imel znaten vpliv na dejavnosti podjetja.“

Češko pravo

Zakon št. 118/2000

- 8 Z zakon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů (zakon št. 118/2000 o zašiti delavcev v primeru insolventnosti njihovega delodajalca in o spremembi nekaterih zakonov) je bila Direktiva 2008/94 prenesena v češki pravni red.
- 9 V skladu s členom 2(3) zakona št. 118/2000 se ta zakon ne uporablja za delavca, ki je bil v določenem obdobju uslužbenec plačilno nesposobnega delodajalca in ki je bil v tem obdobju njegov statutarni organ ali član statutarne organa in je imel v lasti vsaj polovico premoženja delodajalca.

- 10 V skladu s členom 3(a) zakona št. 118/2000 „delavec“ za namene tega zakona pomeni „fizično osebo, s katero je delodajalec sklenil delovno razmerje, podjemno pogodbo [...] ali pogodbo o plačani zaposlitvi, na podlagi katere je v določenem obdobju ta oseba pridobila zahteve za plačilo, ki jih delodajalec ni izpolnil“.

Zakonik o delovnih razmerjih

- 11 V skladu s členom 2 zakon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (zakon št. 262/2006 o sprejetju zakonika o delovnih razmerjih) (v nadaljevanju: zakonik o delovnih razmerjih):

„(1) Dejavnost zaposlene osebe je delo, ki se v zvezi z nadrejenostjo delodajalca in podrejenostjo delavca opravlja v imenu delodajalca v skladu z navodili delodajalca in ki ga delavec za delodajalca opravlja osebno.

(2) Zaposlitev je treba opraviti za plačo, nadomestilo ali plačilo za opravljeno delo, na stroške in odgovornost delodajalca, v določenem časovnem obdobju in na delovnem mestu delodajalca ali po možnosti na drugem dogovorjenem kraju.“

- 12 Člen 4 tega zakonika določa:

„Delovno razmerje ureja ta zakon; če tega zakona ni mogoče uporabiti, delovno razmerje ureja civilni zakonik, in to vedno v skladu s temeljnimi načeli, ki urejajo delovna razmerja.“

- 13 Člen 6 navedenega zakonika določa:

„Delavec je fizična oseba, ki se je zavezala, da bo opravljala dejavnost zaposlene osebe v okviru temeljnega delovnega razmerja.“

Zakon o gospodarskih družbah in zadrugah

- 14 Člen 59(1) in (2) zakon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zakon št. 90/2012 o gospodarskih družbah in zadrugah) določa:

„(1) Za pravice in obveznosti med gospodarsko družbo in članom njenega voljenega organa se smiselno uporabljajo določbe civilnega zakonika, ki se nanašajo na mandat, razen če zakon ali pogodba o opravljanju funkcije, če je taka pogodba sklenjena, določa drugače. Določbe civilnega zakonika, ki se nanašajo na upravljanje premoženja drugih, se ne uporabljajo.

(2) V kapitalski družbi se pogodba o opravljanju funkcije sklene v pisni obliki, vključno z njenimi spremembami, ki jo mora odobriti vrhovni organ družbe; če tega ni, pogodba ne velja. [...]“

- 15 Člen 60 tega zakona določa:

„V kapitalski družbi mora pogodba o izvajanju funkcije vsebovati tudi naslednje podatke:

(a) opredelitev vseh delov plače, ki pripadajo ali bi lahko pripadala članu izvoljenega organa, vključno z morebitnimi storitvami v naravi, plačevanjem prispevkov v pokojninski sistem ali drugih prejemkov;

[...]“

16 Člen 435(3) navedenega zakona določa:

„Za upravni odbor delniške družbe veljajo načela in smernice, ki jih odobri skupščina delničarjev, če so v skladu s predpisi in statutom. Vendar pa nihče ne sme dajati navodil upravnemu odboru v zvezi z vodenjem poslov; [...]“

Dejansko stanje v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 17 Medtem ko je bila tožeča stranka v postopku v glavni stvari od leta 2010 na podlagi pogodbe o zaposlitvi zaposlena kot arhitekt v gospodarski družbi AA, je bila septembra 2017 izvoljena za predsednika upravnega odbora te družbe in je zato sklenila pogodbo z navedeno družbo, v kateri je bilo pojasnjeno, da za opravljanje te funkcije nima pravice do plačila.
- 18 Nato je bil sklenjen aneks k prvotni pogodbi o zaposlitvi, v katerem je bilo navedeno, da ima kot delavec pravico do plače. V tem aneksu je bilo pojasnjeno, da je od oktobra 2017 tožeča stranka opravljala funkcijo direktorja družbe AA.
- 19 Ker je družba AA leta 2018 postala insolventna, je tožeča stranka v postopku v glavni stvari pri Úřad práce České republiky – krajská pobočka pro hl. m. Prahu (zavod za zaposlovanje Češke republike – regionalni oddelek za glavno mesto Prago, Češka republika) vložila zahtevek, naj se ji na podlagi zakona št. 118/2000 izplačajo osebni prejemki za mesece od julija do septembra 2018 (v nadaljevanju: zadevno obdobje).
- 20 Ta zahtevek je bil zavrnila z obrazložitvijo, da tožeče stranke v postopku v glavni stvari ni mogoče opredeliti kot delavca v smislu člena 3(a) zakona št. 118/2000.
- 21 Ministrstvo za delo in socialne zadeve je pritožbo, ki jo je vložila tožeča stranka v postopku v glavni stvari, zavrnilo. Menilo je namreč, da je tožeča stranka v postopku v glavni stvari v zadevnem obdobju v okviru svojih funkcij predsednika upravnega odbora in direktorja družbe AA opravljala eno in isto dejavnost, in sicer poslovno vodenje te družbe, in da torej ni mogoče šteti, da je v delovnem razmerju s to družbo.
- 22 Tožba, vložena pri Městský soud v Praze (mestno sodišče v Pragi, Češka republika), je bila prav tako zavrnila s sodbo z dne 11. junija 2020. To sodišče je na podlagi nacionalne sodne prakse v zvezi s „sočasnim opravljanjem funkcij“ menilo, da je tožeča stranka v postopku v glavni stvari v zadevnem obdobju sočasno opravljala funkciji direktorja in predsednika upravnega odbora te družbe in da zato ni razmerja nadrejenosti ali podrejenosti z njo, tako da je ni bilo mogoče opredeliti kot delavca v smislu zakona št. 118/2000.
- 23 Poleg tega je navedeno sodišče zavrnilo trditve tožeče stranke v postopku v glavni stvari, da v zadevnem obdobju ni opravljala le dejavnosti v okviru poslovnega vodenja družbe AA, ampak je delala tudi kot vodja gradbišča in vodja projekta. Ugotovilo je, da je bila tožeča stranka v postopku v glavni stvari izvoljena za predsednika upravnega odbora, da bi se izognilo škodnemu ekonomskemu položaju za družbo, kot je stečaj. Namen zakona št. 118/2000 pa naj ne bi bil povrniti škodo, ki so jo člani statutarnega organa insolventne družbe utrpeli zaradi svojega neuspešnega vodenja poslov.
- 24 Pritožnik v glavni stvari je pri predložitvenem sodišču vložil kasacijsko pritožbo zoper to sodbo.

- 25 To sodišče poudarja, da je v skladu z nacionalno sodno prakso o sočasnem opravljanju funkcij, ki je predmet razprave med češkimi sodišči, zlasti Nejvyšší soud (vrhovno sodišče, Češka republika) in Ústavní soud (ustavno sodišče, Češka republika), pogodba o zaposlitvi, sklenjena med gospodarsko družbo in osebo, ki določa, da ta oseba sočasno opravlja funkciji člana statutarnega organa in direktorja te družbe, veljavna glede na češki zakonik o delovnih razmerjih. Vendar osebe, ki je v takem položaju, ni mogoče opredeliti kot delavca v smislu zakona št. 118/2000. Namreč, tudi če obstaja pogodba o zaposlitvi, član statutarnega organa, ki vodi dejavnost gospodarske družbe, svojih nalog ne more opravljati v podrejenem razmerju, tako da naj med tem članom in navedeno družbo ne bi obstajalo delovno razmerje.
- 26 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali člen 2(2) ter člen 12(a) in (c) Direktive 2008/94 nasprotujeta taki nacionalni sodni praksi.
- 27 V zvezi s tem predložitveno sodišče opozarja, da Direktiva 2008/94 v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sledi socialnemu cilju, katerega namen je vsem delavcem zagotoviti minimalno raven varstva vseh delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (glej v tem smislu sodbi z dne 10. februarja 2011, Andersson, C-30/10, EU:C:2011:66, točka 25, in z dne 5. novembra 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, točka 37), in države članice lahko zato nekatere osebe izvzamejo iz te zaščite le v posebnih primerih, ki jih predvideva ta direktiva (glej v tem smislu sodbe z dne 16. decembra 1993, Wagner Miret, C-334/92, EU:C:1993:945, točka 14; z dne 17. novembra 2011, van Ardenne, C-435/10, EU:C:2011:751, točka 39, in z dne 5. novembra 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, točka 37). Poleg tega mora biti morebitna izključitev pravice objektivno utemeljena in pomeniti mora ukrep, ki je potreben za preprečevanje zlorab (sodba z dne 21. februarja 2008, Robledillo Núñez, C-498/06, EU:C:2008:109, točka 44).
- 28 V teh okoliščinah je Nejvyšší správní soud (vrhovno upravno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 2 v povezavi s členom 12(a) in (c) Direktive [2008/94] nasprotuje sodni praksi nacionalnih sodišč, da se direktor gospodarske družbe ne šteje za ‚delavca‘, ko gre za izpolnitev zahtevka za plačilo [v skladu z navedeno direktivo], samo zato, ker je direktor kot delavec [v smislu navedene direktive] hkrati član statutarnega organa te gospodarske družbe?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 29 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(2) in člen 12(a) in (c) Direktive 2008/94 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni sodni praksi, v skladu s katero osebe, ki na podlagi pogodbe o zaposlitvi sočasno opravlja funkciji direktorja in člana statutarnega organa družbe, ni mogoče opredeliti kot delavca in zato ne more biti upravičena do jamstev iz navedene direktive.
- 30 Najprej je treba opozoriti, da se v skladu s členom 1(1) Direktive 2008/94 ta direktiva uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, do delodajalcev, ki so plačilno nesposobni v smislu člena 2(1) navedene direktive. Poleg tega člen 3 navedene direktive določa obveznost plačila neporavnanih terjatev delavcev. Iz tega sledi, da delavci v smislu te direktive spadajo na področje uporabe Direktive 2008/94.

- 31 Dodati je treba, da položaji, ki so z nacionalno sodno prakso iz postopka v glavni stvari izključeni iz ugodnosti iz zakona št. 118/2000, ne spadajo med izjeme, določene v členu 1(2) in (3) navedene direktive. Po eni strani namreč, čeprav člen 1(2) Direktive 2008/94 državam članicam izjemoma dovoljuje, da s področja uporabe te direktive izključijo terjatve nekaterih kategorij delavcev, pa to velja, če obstajajo druge oblike jamstva, ki zadevnim osebam zagotavljajo varstvo, enakovredno tistemu, ki izhaja iz navedene direktive. V obravnavanem primeru pa je iz predložitvene odločbe razvidno, da nacionalna sodna praksa iz postopka v glavni stvari ne zagotavlja takega enakovrednega varstva osebam, ki so člani statutarnega organa družbe in ki poleg tega na podlagi pogodbe o zaposlitvi opravljajo naloge direktorja te družbe. Po drugi strani se člen 1(3) Direktive 2008/94 nanaša na gospodinjske pomočnike, zaposlene pri fizičnih osebah, kar pa ne velja za osebe, na katere se nanaša nacionalna sodna praksa iz postopka v glavni stvari.
- 32 Da bi se predložitvenemu sodišču dal koristen odgovor, je treba, na prvem mestu, preučiti združljivost nacionalne sodne prakse, kot je ta v postopku v glavni stvari, s členom 2(2) Direktive 2008/94.
- 33 V zvezi s tem je treba poudariti, da Direktiva 2008/94 ne opredeljuje pojma „delavec“ in v členu 2(2), prvi pododstavek, določa, da ne vpliva na nacionalno zakonodajo glede opredelitve tega pojma, če iz njega niso izključene nekatere kategorije delavcev, opredeljene v členu 2(2), drugi pododstavek, te direktive, ki za to zadevo niso pomembne.
- 34 Vendar iz sodne prakse Sodišča izhaja, da diskrecijska pravica, ki jo imajo države članice pri opredelitvi tega pojma, ni neomejena. Tako je treba v skladu s to sodno prakso člen 2(2), prvi pododstavek, Direktive 2008/94 razlagati ob upoštevanju socialnovarstvenega cilja te direktive, ki je v tem, da se vsem delavcem zagotavlja minimalno varstvo na ravni Unije ob plačilni nesposobnosti delodajalca z izplačilom neporavnanih terjatev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij in ki se nanašajo na plačilo za določeno obdobje. Države članice zato izraza „delavec“ ne morejo opredeliti tako, da bi ogrozile socialnovarstveni cilj navedene direktive (glej po analogiji sodbo z dne 5. novembra 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, točka 42).
- 35 Poleg tega je Sodišče že razsodilo, da se ob upoštevanju tega socialnovarstvenega cilja Direktive 2008/94 in besedila njenega člena 1(1) opredelitev pojma „delavec“ nujno nanaša na delovno razmerje, v katerem do delodajalca nastane pravica zahtevati plačilo za opravljeno delo (glej po analogiji sodbo z dne 5. novembra 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, točka 44). Torej bi bilo v nasprotju z navedenim socialnovarstvenim ciljem osebam – ki jim je z nacionalno ureditvijo v splošnem priznано, da so delavci, in ki imajo na podlagi te ureditve do svojih delodajalcev terjatve iz naslova plače, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij in na katere se nanašata člen 1(1) in člen 3, prvi pododstavek, te direktive – odvzeti varstvo, ki je z navedeno direktivo določeno za primer plačilne nesposobnosti delodajalca (glej po analogiji sodbo z dne 5. novembra 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, točka 45).
- 36 Iz tega sledi, da okoliščina, da je oseba, ki opravlja funkcijo direktorja gospodarske družbe, tudi članica statutarnega organa te gospodarske družbe, sama po sebi ne omogoča domneve ali izključitve obstoja delovnega razmerja niti opredelitve te osebe za delavca v smislu Direktive 2008/94.
- 37 Zato je treba člen 2(2), prvi pododstavek, Direktive 2008/94 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni sodni praksi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, v skladu s katero osebe, ki na podlagi pogodbe o zaposlitvi sočasno opravlja funkciji direktorja in člana statutarnega organa gospodarske družbe, ni mogoče opredeliti kot delavca v smislu navedene direktive.

- 38 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari sočasno opravljala funkciji direktorja in predsednika upravnega odbora družbe AA na podlagi pogodbe o zaposlitvi, sklenjene s to družbo, in da je iz tega naslova prejela plačo. Ker je po mnenju predložitvenega sodišča taka pogodba o zaposlitvi veljavna glede na češki zakonik o delovnih razmerjih, ni izključeno, da je tožečo stranko iz postopka v glavni stvari mogoče šteti za delavca v smislu člena 2(2), prvi pododstavek, Direktive 2008/94, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.
- 39 Na drugem mestu je treba glede skladnosti nacionalne sodne prakse, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, s členom 12(a) Direktive 2008/94 opozoriti, da ta določba državam članicam omogoča, da sprejmejo ukrepe za preprečevanje zlorab.
- 40 Navedeno določbo je treba v delu, v katerem določa izjemo od splošnega pravila, razlagati ozko. Poleg tega mora biti njena razlaga v skladu s socialnovarstvenim ciljem Direktive 2008/94 (glej po analogiji sodbo z dne 11. septembra 2003, Walcher, C-201/01, EU:C:2003:450, točka 38 in navedena sodna praksa).
- 41 Opozoriti je treba tudi, da so zlorabe iz člena 12(a) Direktive 2008/94 zlorabe, ki škodujejo jamstvenim ustanovam s tem, da umetno ustvarijo plačno terjatev in tako nezakonito povzročijo obveznost plačila teh ustanov. Ukrepi, ki jih države članice lahko sprejmejo v skladu s to določbo, so torej tisti, ki so potrebni za preprečevanje takih praks (glej po analogiji sodbo z dne 11. septembra 2003, Walcher, C-201/01, EU:C:2003:450, točki 39 in 40).
- 42 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da je namen nacionalne sodne prakse iz postopka v glavni stvari preprečiti, da bi osebe, ki sočasno opravljajo funkciji direktorja in člana upravnega odbora gospodarske družbe, lahko prejele plačilo neporavnanih terjatev iz naslova plač zaradi plačilne nesposobnosti te družbe, ker bi lahko bile delno odgovorne za navedeno plačilno nesposobnost. Zato je ta v skladu z logiko člena 12(a) Direktive 2008/94.
- 43 Vendar ta sodna praksa uvaja neizpodbojno domnevo, da tak posameznik svojih nalog ne opravlja v podrejenem razmerju, ampak dejansko vodi zadevno gospodarsko družbo, in da zato to, da se mu podelijo jamstva iz Direktive 2008/94, pomeni zlorabo v smislu člena 12(a) te direktive. Splošne domneve obstoja zlorabe, ki je ni mogoče ovreči glede na vse značilne elemente vsakega posameznega primera, pa ni mogoče sprejeti (glej po analogiji sodbi z dne 4. marca 2004, Komisija/Francija, C-334/02, EU:C:2004:129, točka 27, in z dne 25. oktobra 2017, Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, točka 64, ter sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott v zadevi Grenville Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:287, točka 65).
- 44 Zato nacionalne sodne prakse, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ni mogoče utemeljiti na podlagi člena 12(a) Direktive 2008/94.
- 45 Na tretjem mestu, kar zadeva skladnost nacionalne sodne prakse, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, s členom 12(c) Direktive 2008/94, ta določba državam članicam dovoljuje, da zavrnejo ali zmanjšajo obveznost plačila iz člena 3 te direktive ali obveznost jamstva iz člena 7 te direktive, če je imel delavec sam ali skupaj s svojimi bližnjimi sorodniki bistveni del podjetja ali obrata delodajalca in je imel znaten vpliv na njegove dejavnosti, pri čemer sta ta pogoja kumulativna.

- 46 Ta določba med drugim temelji na implicitni domnevi, da je lahko delavec, ki je bil hkrati imetnik bistvenega deleža zadevnega podjetja in je imel znaten vpliv na njegove dejavnosti, že zaradi tega delno odgovoren za plačilno nesposobnost tega podjetja (sodba z dne 10. februarja 2011, Andersson, C-30/10, EU:C:2011:66, točka 24).
- 47 Čeprav bi bila v obravnavanem primeru nacionalna sodna praksa iz postopka v glavni stvari glede na okoliščine primera lahko utemeljena s tem, da lahko oseba, ki sočasno opravlja funkciji direktorja in člana upravnega odbora gospodarske družbe, znatno vpliva na dejavnosti te družbe, pa ta sodna praksa ne vsebuje nobenega sklicevanja na prvi pogoj iz člena 12(c) Direktive 2008/94, in sicer, da mora imeti delavec sam ali skupaj s svojimi bližnjimi sorodniki bistveni del navedene družbe.
- 48 Iz tega sledi, da člen 12(a) in (c) Direktive 2008/94 nasprotuje nacionalni sodni praksi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki uvaja neizpodbojno domnevo, v skladu s katero osebe, ki tudi na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ki je glede na nacionalno pravo veljavna, sočasno opravlja funkciji direktorja in člana statutarnega organa gospodarske družbe, ni mogoče opredeliti za delavca v smislu te direktive in zato ne more biti upravičena do jamstev iz navedene direktive.
- 49 Zato je treba na vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba člen 2(2) ter člen 12(a) in (c) Direktive 2008/94 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni sodni praksi, v skladu s katero osebe, ki na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ki je glede na nacionalno pravo veljavna, sočasno opravlja funkciji direktorja in člana statutarnega organa gospodarske družbe, ni mogoče opredeliti kot delavca v smislu te direktive in zato ne more biti upravičena do jamstev iz navedene direktive.

Stroški

- 50 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) razsodilo:

Člen 2(2) in člen 12(a) in (c) Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2015/1794 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. oktobra 2015, je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni sodni praksi, v skladu s katero osebe, ki na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ki je glede na nacionalno pravo veljavna, sočasno opravlja funkciji direktorja in člana statutarnega organa gospodarske družbe, ni mogoče opredeliti kot delavca v smislu te direktive in zato ne more biti upravičena do jamstev iz navedene direktive.

Podpisi